

ERMENİ PROPAGANDASI ve SAHTE RESİMLER

ERMENİ PROPAGANDASI VE SAHTE RESİMLER

Aralık, 2022
ANKARA

ERMENİ PROPAGANDASI VE SAHTE RESİMLER

TERAZİ YAYINCILIK / TERAZİ PUBLISHING

Terazi Yayıncılık Bas. Dağ. Dan. Eđt. Org. Mat. Kırt. Ltd. Őti.
Abidin Daver Sok. No. 12/B Daire 4 06550 ankaya/ANKARA

Tel: 0 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** 0 (312) 438 50 26

E-mail: terazi yayincilik@gmail.com

www.terazi yayincilik.com

Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM)

ISBN

978-605-73572-2-9

EDİTÖR

Ahmet Can Öktem

TASARIM

Ruhi Alagöz

BASKI TARİHİ

Aralık 2022

BASKI

Sonçađ Yayıncılık Matbaacılık
İstanbul Cad. İstanbul arşısı No: 48/48-49 İskitler / ANKARA
Tel: +90 312 341 36 67

Sertifika No: 47865

Telif hakkı © AVİM (Avrasya İncelemeleri Merkezi) 2022

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, bir kopyalama/dosyalama ve erişim sisteminde saklanamaz, elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya herhangi bir biçimde iletilemez veya kullanılamaz.

Bu ve diğer AVİM yayınlarına ulaşmak için: www.avim.org.tr adresini ziyaret ediniz.

ÖNSÖZ

Ermeni sorunu yüzyılı aşkın bir süredir tartışılmaya devam eden bir konu olma niteliğini sürdürmektedir ve ortaya çıkışından itibaren sahte belgeler, istatistikler ve görsel materyaller bu meselenin ayrılmaz bir parçası olagelmiş ve şimdilerde internetin ve sosyal medya platformlarının yaygın olarak kullanılmasıyla bu durum daha da yaygın hale gelmiştir. Günümüzde binlerce web sitesi ve sosyal medya hesabı 1915 olaylarının Ermeni versiyonunu desteklemek için şu veya bu şekilde sahte veya yanlış kullanılan görsellerin yayılmasına katkıda bulunmaktadır.

Bu kısa çalışma Ermeni iddialarını desteklemek üzere en sık kötüye kullanılan bazı sahte ve yanlış kullanılan görselleri derleyip bunları mercek altına alacaktır. Yanlış veya hatalı olarak kullanılan görsellerin bu çalışmada orijinal versiyonları ile bunların kaynak ve kökenlerine dair kısa bilgiler sunulacak ve bunların yanı sıra söz konusu görsellerin Ermeni propagandası tarafından nasıl suistimal edildiği gözler önüne serilecektir.

ERMENİ PROPAGANDASI VE SAHTE RESİMLER

- I -

Şimdiye dek kullanılan bu görseller arasında en yaygın olarak bilineni "insan kafatasları piramidi" görselidir. Aslında bu görsel 1872 yılında Rus Ressam Vasily Vereshchagin tarafından yapılmış ve "Savaşın İlahlaştırılması" adını taşıyan bir yağlı boya tablodur ve orijinali halen Moskova'daki Tretyakov Galerisi'nde mevcut bulunmaktadır. 1904 yılında ölen Vereshchagin bu tabloyu ve buna benzer birçoklarını (ki bunlar da Tretyakov Galerisi'nde sergilenmektedirler) Rusya'nın Orta Asya'yı fethinden sonra bu sert fetih sürecini göstermek için resmetmiştir.

Bu tablo Ermeni propagandası ve destekçileri tarafından 1915'teki sözde "Türk Barbarlığı" hakkında dünya kamuoyunu ikna etmek için 20. yüzyıl boyunca sürekli suistimal edilmiştir. Tablodaki görsel büyütülerek siyah beyaz fotoğraf olarak bastırılmış ve 1970'lerde "Metro International Caravan" şenliklerindeki Erivan Çadırı'nda 1915 olaylarının bir soykırım teşkil ettiğinin kanıtı olarak Kanada kamuoyuna sunulmuştur.

Bilinen en meşhur örneğinde ise sözde fotoğraf Alman akademisyen Tessa Hoffmann tarafından yazılan bir kitabın kapağına konulmuş ve ayrıca Osmanlı Dahiliye Nazırı Talat Paşa'nın bir fotoğrafı da kapağın sol üst köşesine yerleştirilmiştir. Böylece sözde fotoğraf okurlara sözde 1915 soykırımının kanıtı olarak sunulmuştur.

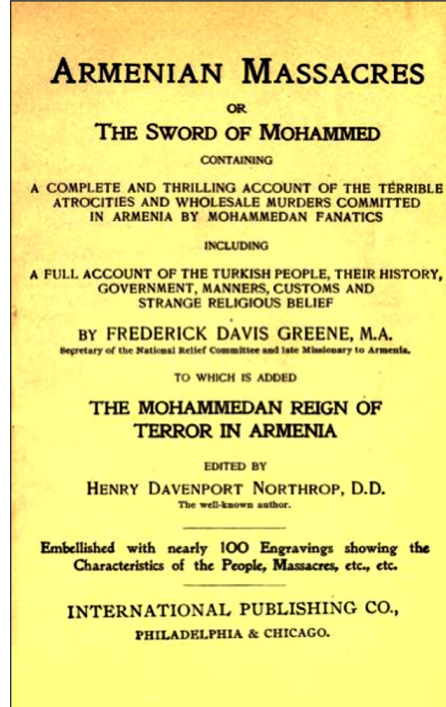
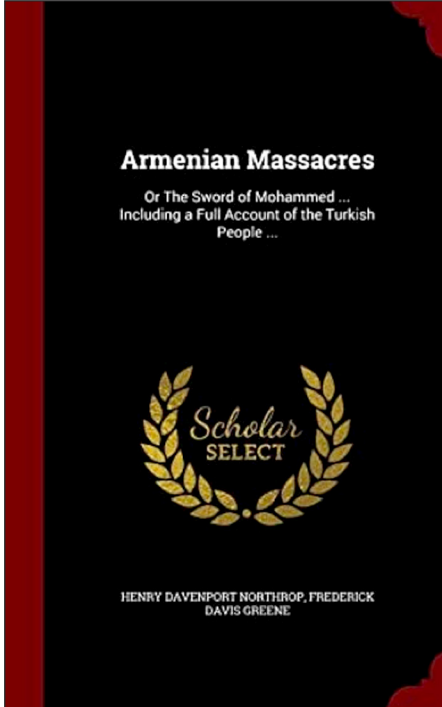
Daha önce de belirtildiği üzere Vereshchagin'in bu yağlıboya tablosunu 1872 yılında resmetmiş ve 1904 yılında da ölmüş olması çerçevesinde tablonun 1915 olayları ile herhangi bir bağının bulunması söz konusu olamaz. Vereshchagin'in bir eserinin bu şekilde yanlış kullanılarak suistimal edilmesi hem Türklere hem de Vereshchagin'in bizzat kendisine yapılmış çok büyük bir haksızlıktır.

- II -

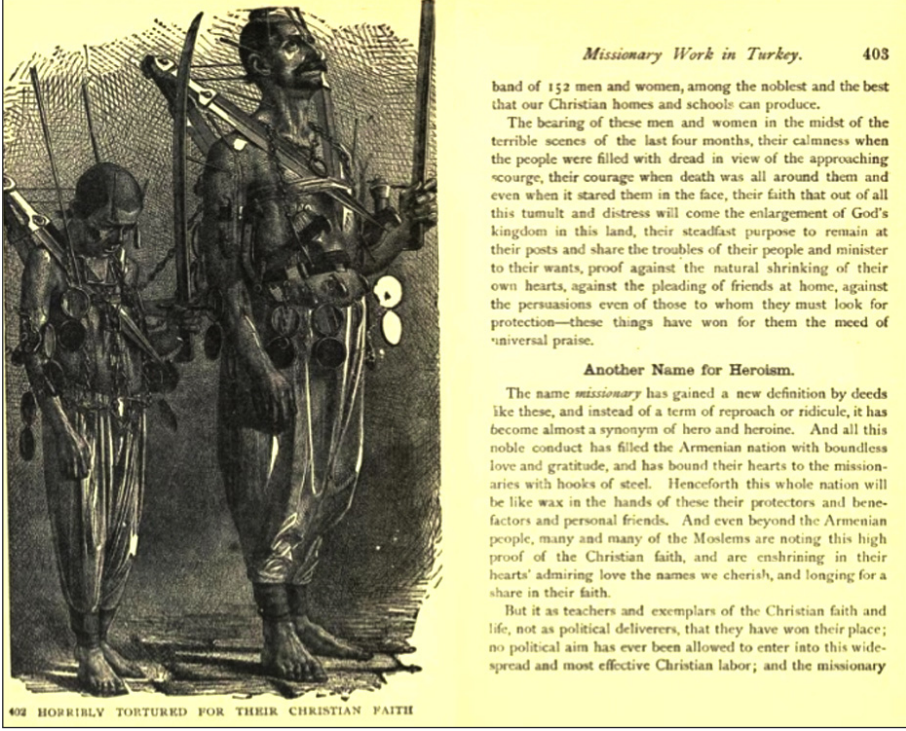
Vasily Vereshchagin'in Ermeni Meselesi bağlamındaki talihsizliği sadece yukarıda incelenen "Savaşın İlahlaştırılması" tablosu ile sınırlı değildir. Ermeni davasının propagandasını yapanlar Türklere canavarlaştırma hedeflerini gerçekleştirebilmek için onun yeteneklerine sıkça başvurmuş görünüyorlar.

1896 yılında Amerikalı Protestan Misyoner Frederick Davis Greene tarafından kaleme alınan ve "Armenian Massacres or the Sword of

Mohammed containing a complete and thrilling account of the terrible atrocities and wholesale murders committed in Armenia by Mohammedan Fanatics" (Ermeni Katliamları veya Muhammed'in Kılıcı: Ermenistan'da Müslüman Fanatiklerce İşlenen Mezalimlerin ve Toplu Öldürmelerin Eksiksiz ve Heyecan Verici bir Anlatımı) başlığı ile yayınlanan kitapta Vereshchagin'in başka bir eseri daha mezarında kemiklerini sızlatacak şekilde suistimal edilmiş ve yanlış sunulmuştur. Söz konusu kitap Amerikan evanjelik bağnazlığının ve ırkçılığının ve bu tür kitaplara neden ihtiyatla yaklaşılması gerektiğinin tipik bir örneğini teşkil etmekte ise de, bu çalışma sadece Vereshchagin'in çizimlerinin çarpıtılması ve suistimal edilmesi üzerinde duracaktır.

Kitabın 402. sayfasında okurlara 1890 olayları sırasında güya Türkler tarafından Ermenilere yapılan işkencelerin resmedildiği siyah beyaz bir fotoğraf sunulmaktadır.

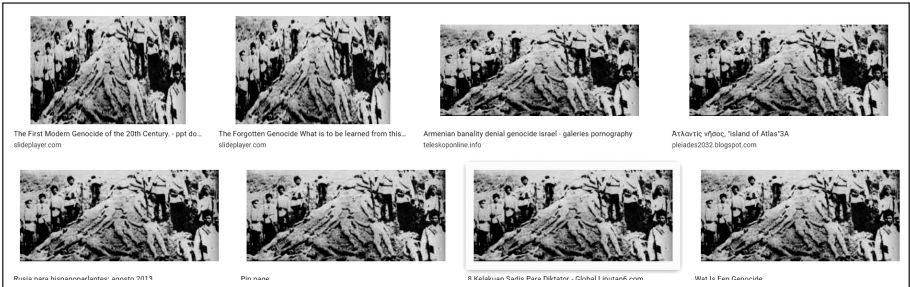
Aslında söz konusu çizim Kafkasya'daki şii toplulukların Hz. Hüseyin'in öldürülmesini ağıt yakarak ve acı çekerek anmasını içeren dini bir ritüeli resmetmektedir. Vereshchagin bu eseri 1865 yılında Kafkasya'ya yaptığı bir gezi sonrasında çizmiştir. Misyoner propagandası eserinin aksine çizimin orijinal versiyonunda Vasily Vereshchagin'in isminin ve soyisminin baş harfleri Kiril alfabesindeki şekliyle (B.B.) sağ alt köşede yer almaktadır. Propagandacılar Vasily Vereshchagin'in eserine imza mahiyetinde koyduğu baş harflerini tabii ki kendi yayınladıkları fotoğraftan çıkarmışlardır. Vereshchagin'in bu eseri aslında çok iyi bilinen bir çizimdi ve o döneme ait sanatsal derlemelerde de yer almıştı. Bu çizime ait aşağıda sunulan (biri Fransızca ve diğeri de Rusça olmak üzere) iki örnek bu hususu göstermek için yeterli olacaktır:

| ERMENİ PROPAGANDASI VE SAHTE RESİMLER |

Dini bir ritüeli resmeden Vereshchagin'in çiziminin bu şekilde Osmanlı'da Hristiyan Ermenilere yapılan bir işkence olarak sunulması misyonerlerce masum zihinlerde Türk ve Müslüman halklara karşı nefret uyandırma amacı taşıyan aşağılık bir propaganda ürününden başka bir şey değildir. Ayrıca bu yaklaşım bu şekilde dini inançları ve ritüelleri işkence olarak sunulan ve aşağılanan cemaatlere de büyük bir hakaret ve haksızlık teşkil etmektedir.

- III -

Ermeni propagandası tarafından suistimal edilen başka bir fotoğraf ise 1904 yılına ait olan ve bir grup askerin etrafını çevrelediği ve insan cesetlerinin bir araya yığılı olduğu bir kareye aittir. Bir çok kitap, web sitesi, sosyal medya hesabı bu fotoğrafı "Türk askerleri 1915'te öldürülen Ermeni cesetleriyle iftiharla poz veriyor" şeklinde özetlenebilecek açıklamalarla kullanmaktadırlar.

ERMENİ PROPAGANDASI VE SAHTE RESİMLER

Fotoğraf üstünkörü bir şekilde dahi incelendiğinde karede yer alan askerlerin Osmanlı değil Rus askeri üniforması giydikleri aşıkardır. Üstelik diğer örneklerde olduğu gibi fotoğrafın 1915 olayları ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. İlk defa 15 Eylül 1904 tarihinde bir Taşnak yayını olan Pro Armenia gazetesinde Rus Kazaklarını (Cossacks) Taşnak Ermenilere mezalim yapmakla itham etmek için yayınlanmıştır.

Kırmızı çerçeve ile dikkat çekildiği üzere fotoğraf 1904 yılında Rus Kazaklarını kınamak için yayınlanmıştır ve 1915 olayları ile bir ilişkisi bulunmamaktadır. Buna rağmen Ermeni propagandası ve destekçileri utanmadan bu fotoğrafı 1915 olayları kapsamında Türkiye'yi ve Türkleri soykırım ile suçlamak için kullanmaktadırlar.

- IV -

Yukarıda incelendiği üzere Ermeni propagandası ve destekçileri bir dizi alakasız tarihsel görselleri bağlamları dışında kullanarak bunları suistimal etmeye ek olarak Ermeniler tarafından gerçekleştirilen vahşet ve şiddetin mağdurlarına ait fotoğraflardan da faydalanmaya çalışmakta ve bunları dünya kamuoyuna kasıtlı olarak 1915'in Ermeni mağdurları olarak sunmaktadır. Ermeni Propagandası Ermenilerin dahil olduğu tüm anlaşmazlık ve çatışmalarda yegâne mağdurun Ermeniler olduğunu öne sürdüğünden, bu bağlamda dünya kamuoyunu mağdur ve cesetlerin resmedildiği bütün karelerin de Ermeni mağdurlarına ait olduğuna ikna etmeye çabalamaktadırlar. Bunun bariz bir örneğini Kars civarında Ermeniler tarafından katledilen Türk sivil halkına ait görseller teşkil etmektedir.

Bu fotoğrafın orijinali Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı Arşivi, Birinci Dünya Harbi Fotoğraf Koleksiyonunda yer almaktadır. (ATASE Arşivi, Birinci Dünya Harbi Fotoğraf Koleksiyonu, Albüm No: 4, Fotoğraf Nu: 123). Subatan Köyü'nde Ermeni komitecileri tarafından acımasızca öldürülen kadın ve çocukları gösteren bu fotoğraf 25 Nisan 1918 tarihlidir.

ERMENİ PROPAGANDASI VE SAHTE RESİMLER |

Fotoğrafi ilk defa 1980'li yıllarda Genelkurmay Arşivleri tarafından dünya kamuoyunu 1915 hakkında aydınlatmak ve Ermeni meselesinde sadece tek bir grubun mağdur olmadığını anlatmak için yayımlanmış bir dizi fotoğraf koleksiyonunda yer almıştır. Ne yazık ki Ermeni propagandası bu fotoğrafı çalmış ve fotoğraf açıklamasını değiştirerek bu fotoğrafı 1915'in Ermeni mağdurlarına aitmiş gibi sunmuştur. Aşağıda bunun bazı örnekleri sunulmuştur.

Ինչպես և մեր արտասահմանյան քաղաքացիները, այսպես էրմենիները և արաբները արտասահմանյան քաղաքացիներ են: Միջուկային զորքերը չեն ստացել արտասահմանյան քաղաքացիների համար անհրաժեշտ անվտանգությունը: Միջուկային զորքերը չեն ստացել արտասահմանյան քաղաքացիների համար անհրաժեշտ անվտանգությունը: Միջուկային զորքերը չեն ստացել արտասահմանյան քաղաքացիների համար անհրաժեշտ անվտանգությունը:

The Muslim (Ottoman) Tyranny against the Armenians

Like the Jewish people, the Armenians were another community that has suffered genocide in horrendous proportions. While the Jews suffered at the hands of the Nazis, the Armenians suffered at the hands of the Ottomans.

<http://www.historyofjihad.org/ermenis.html>

Among the various genocides carried out by the Muslims, that against the Armenian Christians is the most unreported and neglected. The Turks slaughtered millions of Armenians in Cold Blood in the few centuries that they tyrannized Armenia from the year 1071 till 1915.

ԼՈՒՄԱՎՈՐ ԱՄԵՏՍՈՒ
LUMBER UNREASONABLE QUANTITY

Միջնադարյան Է. դարարանի սաշտերտուտի Լոռի Աճեռիսի Կ'երգը «Ils sont tombés»:

LET'S HELP GHURKANYAN FAMILY (FUNDRAISER)

ARMENIAN GENOCIDE - The Memory of All Peoples

Reddit post showing a screenshot of an MSNBC Armenian Genocide Survey. The survey results show that 71% of respondents believe the Armenian Genocide should be recognized as such. The survey was conducted by Zeynep et al.

Top 10 events during 1910-1919

APR 24, 1915
Armenian Genocide

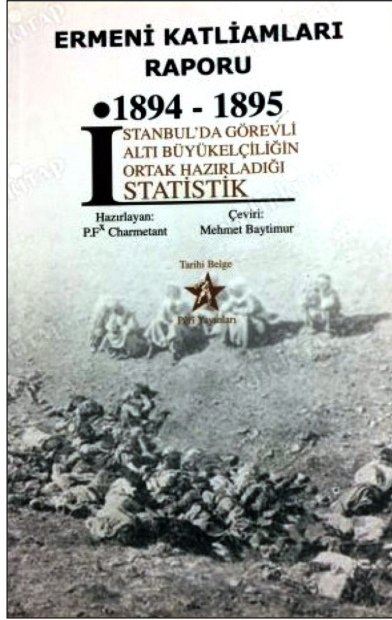
No description.

Timeline view showing events from 1910 to 1921, with the Armenian Genocide highlighted as the top event.

Yukarıda sunulan bu örneklerin dışında yüzlerce sosyal medya hesabı ve web sitesi, dergiler ve makaleler bu fotoğrafı yanlış bir şekilde kullanarak fotoğraftakileri 1915'in Ermeni mağdurları olarak sunmaktadır. Böylece aslında Ermeni şiddetinin mağduru olan karedeki insanlara çok büyük bir saygısızlık ve onların hatırasına ve torunlarına karşı da büyük bir haksızlık yapılmaktadır.

- V -

Yukarıda Ermenilerce işlenen bir cinayetteki Türk mağdurların dünya kamuoyuna 1915'teki Türk barbarlığının Ermeni mağdurları şeklinde sunulmasını içeren bir önceki fotoğraf vakasına benzer bir şekilde Temmuz 1915'te Ermeni çeteleri tarafında katledilen Müslüman köylülere ait bir fotoğraf Ermeni propagandası destekçileri tarafından 1890'larda katledilmiş Ermeni mağdurlara aitmiş gibi dünya kamuoyunu sunulmaya çalışılmıştır.

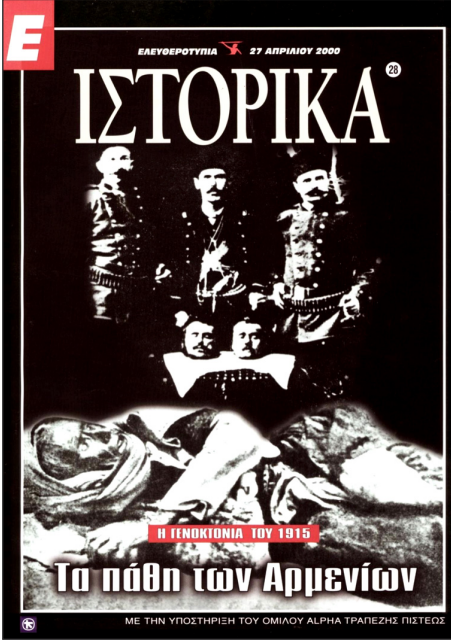
"Ermeni Katliamları Raporu 1894-1895" başlıklı bir kitabın kapağında 25 Temmuz 1915'te Hızırilyas Köyü'nde Ermeni çeteleri tarafından katledilmiş Müslümanları gösteren bu fotoğraf kullanılmış ve okurlara 1894-96 arasında katledilen Ermeniler'e aitmiş gibi sunulmuştur.

Bu fotoğraf aslında ilk defa 1916 yılında Osmanlı Hükümeti tarafından o dönemdeki Ermeni komitelerinin agresif yapılarını göstermek amacıyla yayınlanan "Ermeni Komitelerinin Emelleri ve İhtilal Hareketleri / Meşrutiyetten Önce ve Sonra" başlıklı kitapta yer almıştır. Ancak yukarıda açıklandığı üzere Ermeni çeteleri tarafından Temmuz 1915'te acımasızca katledilen Müslümanları göstermesi nedeniyle yayınlanmıştır. Bu fotoğrafın bu şekilde çarpıtılarak kullanılması yine fotoğraftaki gerçek mağdurlara çok büyük bir saygısızlık ve onların hatırasına ve torunlarına karşı da yapılan büyük bir haksızlıktır.

- VI -

Şimdiye kadar ele alınan görsel vakalarından anlaşılacağı üzere 1915 olayları ile alakası olmayan görsellerin Ermeni davası için kullanılması Ermeni propagandasında büyük bir yer işgal etmektedir. Bunun en iyi örneklerinden biri yaygın olarak kullanılan ve sözde Osmanlı askerlerini kafaları kesilmiş Ermeni mağdurları ile poz verirken gösteren bir fotoğraftır. Alışıldığı üzere söz konusu görsel yüzlerce propaganda sayfasında, bloglarda ve sosyal medya hesaplarında özellikle fotoğraftaki mağdurların 1915'in Ermeni kurbanları olduğu açıklamalarıyla birlikte kullanılmaktadır. Aşağıda buna dair iki örnek sunulmaktadır.

Sözde 1915'e ait olduğu ve Ermeni mağdurları resmettiği söylenen bu fotoğraf aslında ilk defa Şubat 1903 tarihinde "*La Nouvelles Illustrees*," isimli bir Fransız propaganda dergisinde ve Makedonya Meselesi ile ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Güya Osmanlı'nın Balkan vilayetlerinde 1903 senesindeki mezalimleri resmetmektedir. 20. yüzyıl başlarında Osmanlı'nın Makedonya bölgesindeki vilayetleri olan Selanik, Manastır ve Kosova, siyasi komiteler (daha doğrusu "çeteler") tarafından yürütülen şiddetli bir gerilla harbine sahne olmuştur. Bu çetelerin herbiri Bulgar, Yunan ve Sırp hükümetleri tarafından desteklenmekte ve Osmanlı'dan ayrılarak bölgeyi kendi milli hükümetleriyle birleştirmeyi hedeflemekteydi. Bu dönemde Hristiyan birliği ve dinsel bağnazlıktan ve çeşitli lobi ve baskı gruplarından etkilenen Avrupa basını ise son derece katı bir şekilde Türk karşıtı bir tutum benimsemiştir.

Balkanlar tarihinin önde gelen iki tarihçisi olan Charles ve Barbara Jelavich şu gözlemlerde bulunmuşlardır: Bulgar Çeteleri "köylülere dehşet saçmak ve hatta Türklere suikast düzenlemek ve bu sayede [Makedonlara] yapılacak misillemelerle onları isyana zorlamak için Makedonya'ya baskın yapacak gruplar göndermekte tereddüt etmemiştir. Yunanlılar ve Sırpclar ise kendi şiddet olayları ile buna cevap vermişlerdir... Yerel nüfus sadece kendi cemaatlerinden olan daha fanatik üyelerin hareketlerinden muzdarip olmakla kalmamış, ayrıca Osmanlı idarecileri bir çıkmaz içine düşmüştür. [Bölgede]

düzen ve asayişini sağlamakla sorumluydular ancak suçluları yakalamak ve cezalandırmak için hareket ederlerse kendilerini bu suçlamaların hak edilmediği durumlarda dahi Avrupa basınında barbar ve baskıcı olarak lanse edilmiş buluyorlardı." (*The Establishment of the Balkan National States, 1804-1920* [University of Washington Press, 1977] s.212.).

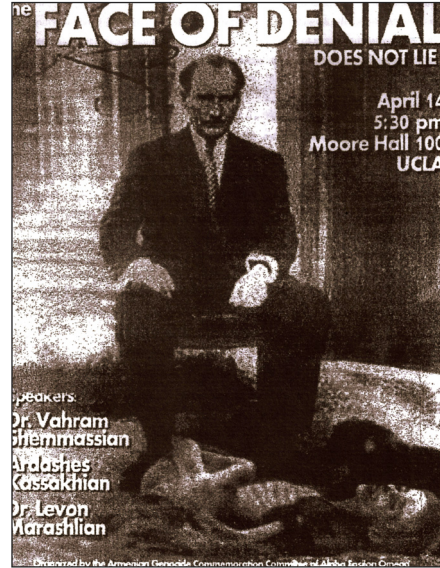
Ayrıca bu çetelerce Müslüman köylerine yapılan saldırılarda bazen Türk sivillerin başları kesilmiştir. Bu fotoğraflarda yer alan karenin böyle bir durumdan sonra verilmiş olması oldukça muhtemeldir. Zira aksi durumda bir Osmanlı memurunun böylesi bir siyasi atmosfer içinde neden bir Fransız dergisine böyle bir poz vereceği sorusunun cevabı bulunmamaktadır. Büyük bir olasılıkla buradaki polisler Makedonya'daki çetelerin canavarlıklarının ne boyutlara ulaşabileceğini dış dünyaya gösterdiklerini düşünüyorlardı.

Fotoğrafın ardındaki hikâye her ne olursa olsun kesin olan tek şey bu görselin 1915 olayları ya da Ermenilerle ilgili bir kare olmadığı ve Makedonya sorunu ile alakalı olduğudur. Fakat diğer birçok alakasız görselde olduğu gibi Ermeni propagandası ve destekçileri bu fotoğrafı Türklere ve Türkiye'ye karşı yürüttükleri sonsuz nefret kampanyasının bir parçası olarak kullanmaktan geri durmamışlardır. Bu görselin bu şekilde suistimal edilmesi yine Ermeni propagandasının sunduğu görsellere şüphe ve ihtiyatla yaklaşılması gerektiğinin bir başka göstergesidir.

- VII -

Alakasız görselleri suistimal etme ve yalan-yanlış sunmanın yanı sıra Ermeni propagandası kendi davalarına sempati kazandırmak ve Türklere karşı nefret uyandırmak için sahte görseller üretmekten de geri durmamaktadır. Bunun çarpıcı bir örneği Nisan 2005 yılında Kaliforniya Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir konferans için hazırlanan ve sergilenen konferans posterindeki sahte fotoğrafta görülmektedir. Poster Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ü kullanmaktadır. Amerika'daki Ermeni dernekleri tarafından organize edilen birçok etkinlik gibi aralarında Levon Marashlian'ın da bulunduğu birkaç Ermeni konuşmacının yer aldığı bu konferans 1915 olaylarının anlatımı için hiç de objektif bir platform değildir. Fakat burada daha vahim olanı tarihsel bir görselin üzerinde çeşitli oynamalar yapılarak tamamen çarpıtılmasıdır:

Sol tarafta gösterilen fotoğrafın orijinal versiyonunda Atatürk küçük köpek yavruları ile bir fotoğraf karesinde yer almaktadır. Ermeni propagandası ise photoshop kullanarak köpek yavrularını fotoğraftan çıkarmış ve bunun yerine bir çocuk cesedi yerleştirmiş ve böylece bu posterı görecektir masum zihinlerde Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan o olağanüstü insanın sadece bir çocuk öldürmekle kalmayıp bir de bununla iftihar eder gibi poz verip fotoğraf çektiği izlenimi yaratmaya çalışmaktadır. Bu eşsiz ve aşağılık aldatmacanın

amacının diğerk vakalarda da olduğu gibi Tùrklere karşı nefret uyandırmaktan başka bir şey olmadığı ve bunun için de ùlkenin ve milletin tarihinde sembol olmuş bir ismin hedef alındığı aşıkardır.

- VIII -

Bir diğerk aşıkâr sahte fotoğraf ise gùya açlıktan ölen Ermeni çocuklarına bir parça ekmek gùstererek onlarla alay eden bir Osmanlı memurunu resmetmektedir. Sùz konusu fotoğraf birçok propaganda web sayfasında ve sosyal medya platformlarında kullanılmış ve buna ek olarak da Donald Bloxham'ın *The Great Game of Genocide* (Oxford University Press, 2005), ve Gérard Chaliand ve Yves Ternon'ub "*Le Genocide des Arméniens*" (1980) eserleri gibi bilimsel olma iddiasındaki kitaplarda da kullanılmıştır. Ayrıca sùz konusu fotoğraf kısa zaman öncesine kadar Ermenistan'daki "soykırım" müzesinde de dikkat çekecek şekilde sergilenmekteydi.

Yukarıda açıklandığı üzere bu görsel çevrimiçi veya çevrimdışı birçok platformda Türklere karşı nefret uyandırmak ve 1915 olaylarının Ermeni versiyonuna inandırıcılık katmak amacıyla kullanılmıştır.

Bilkent Üniversitesi'nde Orta Doğu Tarihi üzerine dersler veren Profesör Jeremy Salt bu görseli bir fotoğraf analiz uzmanına inceletmiştir ve söz konusu uzmanın "bunun bir fotoğraf değil ancak farklı görsellerden alınan parçalarla bir araya getirilmiş bir fotoğraf çorbası olduğu sonucuna varması sadece 10 dakika almıştır." Profesör Salt'a göre fotoğraf analizi uzmanının bulguları şunları vurgulamıştır.

[Sahte fotoğrafı] ele veren teknik detay piksellerdir. Eğer bu gerçekten hakiki bir fotoğraf olsaydı bunlar homojen bir şekilde görünecekti ancak bu fotoğrafta durum böyle değildir. Pikseller oldukça farklı yönlere doğru dağılmaktadır. Uzman, adamın sağ kolunun o vücuda ait olmadığı sonucuna vardı. Başka bir fotoğraftan alınarak eklenmiş olmalı. Fotoğrafta adamın sağ bacağı ise tamamen yok durumundadır. Yerde oturan çocuklardan birinin elinde bir şey varmış gibi duruyordu. Oysa elinde hiçbir şey olmadığı ortaya çıktı. Sahte fotoğrafı düzenleyen kişi belli ki çok dikkatli davranmadığı için başka bir yerden kopyaladığı fotoğrafta çocuğun parmak kenarlarını kesmek için çok zaman harcamamış.

Ayrıca Jeremy Salt'ın belirttiği gibi bu fotoğrafın en iyi ihtimalle şüpheli ve aslında da sahte olduğunu anlamak için bir fotoğraf analizine de gerek yoktur:

Gelişigüzel üstünkörü bir bakışta bile bu fotoğrafla ilgili bir şeylerin yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Adamın ceketinin bir tarafı diğer tarafına göre daha koyu renklidir. Sağ tarafıyla sol tarafı arasında kalan pürüzlü, düzgün olmayan bir çizgi vardır. Adamın başının arkasındaki duvar birdenbire beyaz bir boşluğa dönüşmektedir. Yerde yatan çocuk bir deri bir kemik kalmış kolunu yukarı doğru uzatmaktadır. Boyu yatay olarak kıyaslanırsa kol dizinin dahi altına uzanacak uzunluktadır. Resimde zar zor görünen ikinci kolu ise diğerine kıyasla oldukça kalın ve tombul görünmektedir...

Hepsinden daha önemlisi bu sözde fotoğrafı kimin, nerede ve ne zaman çektiğine ve bunun hangi fotoğraf koleksiyonuna dahil olduğuna dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Bu nedenle hiçbir ciddi akademisyenin aslı ciddi ve meşru bir kaynağa dayandırılmayan bir görseli kullanmaması gerekir.

20. Yüzyıl Başlarında Bir Fotoğraf Makinesi.

Fakat bu fotoğrafı kanıt olarak sunma çabasının karşımıza çıkardığı sorunlar bunlarla da sınırlı değildir. Jeremy Salt'ın belirttiği gibi:

Üstelik, fotoğrafçıların 20.yüzyıl başlarında fotoğraf çekmek için kullandıkları taşınması zor ve büyük olan fotoğraf makinesi göz önüne alındığında, bir fotoğrafçı sahneye tam da bu Türk memuru açıktan ölen çocuklara bu şekilde eziyet ederken varmış olsa dahi ayaktaki adam ve çocuklar pozisyonlarını sabit tutarak poz vermeye veyahut da aynı poz için tekrar bu hareketleri yapmaya razı olmadıkça bu fotoğrafı çekemezdi.¹

1 Jeremy Salt, "Forging the past: OUP and the 'Armenian question'", *Eurasia Critic*, January 2010.

Bu nedenle Salt'ın da belirttiği üzere bu tarz Türk karşıtı uydurma materyallere inanabilmek için fevkalade taraflı ve önyargılı olmak gerekir. Ancak Ermeni propagandası ve onun taraftarları için tarafsızlık ve adil olmak bir öncelik teşkil etmemektedir. Bunun yerine onlar için önceliği teşkil eden husus Türkleri ve Türkiye'yi itibarsızlaştırmaktır ve bu nedenle de Türklere karşı nefret uyandırmak için sahte görseller üretip, bunları yaymak tercih edilen ve kabul gören bir metottur.

- IX -

Başka bir kurgusal görsel ise Dünya kamuoyuna 1915 yılında çarmıha gerilerek öldürülen Ermeni kadınlarının fotoğrafı olarak sunulmaktadır. Ermeni propagandası tarafından kullanılan bir dizi güvenilir ve sahte görsel gibi bu görsel de birçok propaganda sitesinde ve sosyal medya platformlarında kullanılmaktadır.

Sözde fotoğraf aslında "Ravished Armenia" veyahut "Auction of Souls" isimleriyle bilinen ve yönetmenliği Oscar Apfel tarafından yapılan 1919 yapımı kurgu filminden bir kareye, yani ekran görüntüsüne aittir. Söz konusu sahne

profesyonel oyuncular tarafından oynanmış kurgusal bir sahnedir ve filmde kadınların çıplak bir şekilde kırbaçlandığı ve çarpmıha gerildiği bir anı yansıtmaktadır.

Bu nedenle, diğer vakalarda olduğu üzere, kurgusal bir filmden alınmış ve profesyonel oyuncular tarafından oynanmış bir sahneye ait ekran görüntüsünün tarihi bir fotoğrafmışçasına kullanılması Türklere ve Türkiye'ye karşı nefret uyandırmaktan başka bir amaca hizmet etmemektedir.

Sonuç

Görsel materyallerin sunumu son derece önemli bir propaganda metodunu teşkil etmektedir. Çünkü bu görüntülere maruz bırakılan insanlar üzerindeki etkileri çok büyüktür. Bazen bin kelime ile anlatılamayacak duygu ve düşüncüleri bir görsel tek başına aktarabilmektedir.

Neredeyse bir asır boyunca Ermeni propagandası 1915 olayları çerçevesinde yaşadıkları tecrübeleri tarihsel bağlamı dışına bunları bir "soykırım" olarak sunmak için sahte ve yanlış atıfla kullanılan alakasız görsellerden faydalanmıştır. Bu da Türkiye ve Türkleri suçlayarak onları

tamamen insanlıktan çıkmış ve hiçbir şekilde sempati gösterilmeye ve görüşleri dikkate alınmaya değmeyecek unsurlar olarak resmetmek için yapılmıştır. Üstelik, sahte ve suistimal edilen alakasız görseller de bu çabaların önemli bir boyutunu oluşturmuştur.

Şüphesiz yukarıda sunulan sınırlı sayıda örnek bilimsel çalışmalar yeni sahte ve yanlış kullanılan görselleri tespit ettikçe daha da artacaktır. Bununla beraber sadece bu çalışmada sunulan örnekler dahi Ermeni propagandası tarafından ortaya atılan görsel malzemelere şüphe ile yaklaşmak gerekliliğini ortaya koymak için yeterlidir.